

گرم کردن ذهن

روشی برای شروع خلاقانه کلاس درس

امیر ذوقی، معلم و معاون آموزشی، تهران

معلم لازم است برای همراه شدن دانش آموز و آزاد شدن ذهن او از بیرون کلاس، شروع خوبی داشته باشد. همان طور که دقیقه‌های آغازین یک فیلم کمک می‌کند مخاطب جذب شود و با اشتیاق به ادامه آن توجه کند، شروع خوب کلاس هم دانش آموز را از فضای خارج کلاس فارغ و ذهنش را آماده کلاس و دریافت مطالب جدید می‌کند. اما معلم چطور باید شروعی خوب انتخاب کند؟ معلم با توجه به سن، جنس دانش آموز، درس مورد بحث و ویژگی‌های شخصیتی خودش، و با برنامه‌ریزی متناسب، می‌تواند شروع خوبی را رقم بزند.

کشیدن نقشه و احتساب مساحت‌های جانبی میزهایشان می‌رسید. بچه‌ها محاسبات خود را روی چوب‌ها پیاده کردند و مشغول برش و اتصال آن‌ها به هم شدند. در خلال این محاسبات و برش‌هایی که بعضی اوقات اشتباهند، به صورت طبیعی مفهوم حجم و مساحت‌های جانبی را در کنار مهارت نجاری و فن نقشه‌کشی آموختند. بعد از این مرحله، بدون اینکه به آموزش سنتی از طریق جزوه گفتن نیاز باشد، به سرعت سراغ حل تمرین‌های کتاب رفتند.

گرم کردن ذهن برای آموزش درس علوم

برای درس علوم معمولاً این مراحل طی می‌شود تا دست‌گرمی متناسب مبحث جدید علوم تولید شود:

۱. مشخص کردن اصل مطلبی که کتاب قرار است در این صفحه خاص

جدید، ذهن دانش‌آموز را برای یادگیری مبحثی از درس آماده می‌کند که قبلاً با آن آشنا نبوده‌است. برای این منظور، بدون کوچک‌ترین اشاره به موضوع درس، یک فعالیت (ترجیحاً عملی) تعریف می‌کنیم، به صورتی که کاربرد واقعی آن موضوع علمی در زندگی باشد. برای مثال، در یک کلاس قرار بود مبحث حجم و مساحت‌های جانبی برای اولین بار به دانش‌آموز آموخته شود. معلم برای آماده کردن ذهن دانش‌آموز در بحث آموزش حجم و مساحت‌های جانبی درس ریاضی پایه هفتم، از روش کاربرد مفهوم استفاده کرد. به دانش‌آموزان گفت برای خودتان یک میز تحریر بسازید.

به این منظور، بچه‌ها باید ابعاد و حجم کلاس و همچنین ابعاد و حجمی را که میزهایشان با توجه به تعداد دانش‌آموزان کلاس اشغال می‌کرد، محاسبه می‌کردند. سپس نوبت به

در کلاس‌های زبان انگلیسی، به بخش آغازین کلاس که قرار است ذهن دانش‌آموز را برای دریافت مطلب جدید آماده کند، دست‌گرمی (وارم‌آپ) می‌گویند؛ دقیقاً مشابه مسابقات ورزشی که بازیکنان قبل از شروع مسابقه اصلی، چند دقیقه‌ای مشغول گرم کردن بدن و بازی دست‌گرمی می‌شوند تا بدن فرد آماده مسابقه شود. در کلاس‌های درس هم باید این دست‌گرمی یا گرم کردن برای ذهن دانش‌آموز اتفاق بیفتد تا او آماده دریافت مطلب جدید شود.

به‌طور کلی، گرم کردن ذهن دانش‌آموزان دو حالت کلی دارد: «گرم کردن ذهن برای دریافت مطلب جدید؛ گرم کردن ذهن برای تمرین مطلب قبلی».

گرم کردن ذهن برای دریافت مطلب جدید

گرم کردن ذهن برای دریافت مطلب

در خلال مکالمه‌ها، به شغل‌ها اشاره می‌شد.

به‌طور کلی، دست‌گرمی‌ها یادآورنده مفاهیم کوتاه‌تر و اشاره‌ای‌تر هستند، ولی دست‌گرمی‌هایی که قرار است طی آن دانش‌آموز مطلب جدیدی یاد بگیرد، بسیار مفصل‌تر و دقیق‌ترند و با در نظر گرفتن مراحل عمق یادگیری طراحی می‌شوند.

فرایند گرم‌کردن ذهن دانش‌آموزان فقط به فضای کلاس محدود نیست، بلکه می‌توان آن را در زنگ تفریح قبل، شب قبل یا حتی جلسات قبل انجام داد. هر جا و هر زمانی که می‌تواند به معطوف شدن ذهن دانش‌آموز به موضوع بینجامد، می‌توان ذهن دانش‌آموزان را گرم کرد.

آن، کلاس یا دست‌گرمی واحدی ایجاد کنیم.

گرم‌کردن ذهن دانش‌آموز برای تمرین مطالب قبلی

این حالت ذهن دانش‌آموز را برای همکاری بهتر و در واقع یادآوری و مرور درس‌ها در حل تمرین آماده می‌کند. برای مثال، در حل تمرین‌های معادله از یک کلیپ استفاده شد که در آن حل معادله را به مسابقه فوتبال بین ایکس‌دارها و ایکس‌ندارها تشبیه کرده بود و با پویانمایی و حرکات کارتونی روش حل معادله را به بچه‌ها یادآوری می‌کرد. در درس زبان، برای حل تمرین‌های شغل‌ها و یادآوری درس، از کلیپ جذابی استفاده شد که در آن،

آموزش دهد؛

۲. پیدا کردن آزمایشی جذاب، هیجان‌انگیز و مرتبط با موضوع؛
۳. پرسش و پاسخ و ایده‌پردازی درباره چرایی آزمایش؛
۴. کشف علت آزمایش که می‌شود همان مبحث مورد آموزش؛
۵. ارجاع به کتاب و دیدن کشفیات دانش‌آموزان که از قبل در کتاب آمده‌اند.

در این مثال قرار است دانش‌آموزان در مبحث جدید خواص مواد آشنا شوند و کشف کنند هر ماده می‌تواند خواص متعددی داشته باشد.

برای گرم‌کردن ذهن دانش‌آموز در این‌باره، از روش استخراج یک آزمایش جذاب و مرتبط استفاده شد. با ماده کلر آب را صاف و زلال کردیم. طی پرسش و پاسخ، دانش‌آموزان کشف کردند که خاصیت کلر گندزدایی است. بعد، با آزمایش‌های متعدد به این نتیجه رسیدند که کلر با هر چیزی واکنش می‌دهد و حرارت زیادی تولید می‌کند. آن‌ها کشف کردند که کلر سه خاصیت اصلی دارد. پس هر ماده‌ای خودش به تنهایی خواصی دارد و با ترکیب شدن با برخی مواد، خواص دیگری هم می‌تواند پیدا کند. پس از آن، وقتی به کتاب رجوع کردیم، همان نکاتی را که خود بچه‌ها کشف کرده بودند، در کتاب مطالعه کردیم.

برای گرم‌کردن ذهن در درس زبان، با استفاده از کارهای عملی رایانه‌ای، زبان را کاربردی کردیم. بچه‌ها با دیدن هشدارها و پیام‌ها یا آموزش بخش‌های گوناگون نرم‌افزارهای پرکاربرد به‌صورت کاربردی و تلفیقی، آماده دریافت مطالب جدید و مرتبط با یکی از مباحث زبان شدند.

روش دیگری از گرم‌کردن ذهن که در درس‌های قرآن، عربی، دینی، فارسی و اجتماعی پرکاربرد است، تلفیق آن‌ها با هم است. به این صورت که پیوندهایی را که از قبل بین این کتاب‌ها نهفته است کشف و بر اساس